

Nordomblad

mei 2004

Annelies: het grote afscheidsinterview

Van de redactie

Kæra Nordomleden,

Een tweede Nordomblad in de nieuwe stijl. En dit keer zelfs een beetje dikker, mede door het diepgaande interview met Annelies van Hees dat Stefan haar onlangs in een kroeg in Amsterdam afnam. Jammer dat ze weggaat...

We zijn heel blij met de grote opkomst tijdens onze activiteiten en met de bijdrage aan het blad, bedankt! De zomervakantie zit er al weer aan te komen, maar na de zomer gaan we weer gewoon verder. En nog vlak voor de zomer komt er een karaokeavond en een midzomerpicknick, dus blijf onze site in de gaten houden. In het najaar gaan we weer met frisse zin allemaal leuke dingen voor jullie organiseren. Zo zijn we nu al druk bezig met voorbereidingen voor de introductiedag voor nieuwe leden en een Faeröertweedaagse.

Marieke komt binnenkort terug uit Denemarken, maar onze dependance in Aarhus blijft niet onbemand omdat Stefan haar daar gaat vervangen.. Om het bestuur in deze roerige tijden op sterkte te houden, is Nicolette aan het begin van het tweede semester binnengehaald.

We zijn veel dank verschuldigd aan Hans Jorritsma die ons op materieel en culinair vlak ondersteund heeft bij de totstandkoming van dit blad.

Alvast een fijne zomervakantie!

Marieke
Stefan
Jan
Nicolette
Ernie

De grote verbreding II

Pieter Claeys

interview met Harry Perridon

Vorig jaar interviewde ik voor het Nordomblad enkele (oud-)studenten Scandinavistiek over hun extra-curriculaire activiteiten. Ook docenten doen vaak meer dan college geven en onderzoek verrichten. Zo schreef Hanne Janssen twee nummers geleden over haar ervaringen als voorzitter van de opleidingscommissie (OC). Ook Harry Perridon houdt zich naast taalkunde ook bezig met onderwijs en volgde Hanne Janssen op als OC-voorzitter. Ik stelde hem enkele vragen over onderwijs, de opleiding en 'studenten van nu'.

De onvermijdelijke vraag: wat doet een OC eigenlijk?

De Opleidingscommissie is de enige commissie waar studenten wat te vertellen hebben over hun opleiding. De OC bestaat voor de ene helft uit docenten en voor de andere helft uit studenten. De OC geeft commentaar op het onderwijsprogramma en houdt zich bezig met de inhoud van het studieprogramma en hoe dat uitgewerkt wordt. Zo kijken we bijvoorbeeld of de opleiding aansluit bij de verwachtingen van de studenten.

Je zat vroeger in de faculteitsraad en later de ondernemingsraad. Soms laat je je ontvallen dat je gedesillusioneerd bent in de medezeggenschap, maar kennelijk kan je het ook niet loslaten.

Ik vind dat er weinig sprake is van medezeggenschap aan de faculteit. Vele commissies lijken een beetje op 'rituele clubjes' die geen echte invloed hebben en vergaderen niet over datgene waar het eigenlijk over zou moeten gaan.

"Studenten zijn geen
lege vaten die gevuld
moeten worden met kennis."

Maar heeft een OC dan zin?

Als je kijkt naar bijvoorbeeld de onderwijs- en examenregelingen¹, dan zijn er veel OC's die er met de pet naar gooien. Onder het voorzitterschap van Hanne Janssen en mij is er altijd uitgebreid over geadviseerd. Zo hebben we vorig jaar ook principiële punten in ons advies opgenomen: de OC Scandinavistiek is tegen de aanwezigheidsplicht. Ook over het algemene deel van Wetenschapsfilosofie hebben we opmerkingen gemaakt. Het frustrerende is dat je aan zo'n onderwijs- en examenregeling slechts kleine (vakspecifieke) dingen kan veranderen.

Maar het is altijd beter iets te doen dan niets te doen. We moeten blijven proberen onze opleiding en ons onderwijs beter te maken!

Waar komt jouw betrokkenheid vandaan?

Omdat ik een belangrijk deel van mijn leven bezig ben met onderzoek en onderwijs en dat wil ik op een zinvolle manier doen.

Er leven binnen de opleiding, zowel bij docenten als studenten, best goede ideeën over hoe het moet en wat er nog veranderd moet worden.

¹ Onderwijs- en Examenregeling. Dit zijn juridische documenten waar alles in staat over het onderwijs en de tentamens. Alle modules, het aantal tentamenkansen, de ingangseisen, etc. De OC moet deze regelingen ieder jaar opnieuw bekijken, desnoods aanpassen en erover adviseren.

Tegenwoordig wordt er veel gepraat over 'rendementen' en het probleem dat studenten te weinig punten halen. Is de OC daar ook mee bezig?

De oorzaken van de lage rendementen zijn moeilijk te achterhalen en het is dan ook moeilijk om manieren te zoeken om het rendement te verbeteren.

Hebben 'studenten van nu' geen behoefte aan een strenger en strakker studieklimaat?

Studenten zijn geen lege vaten die gevuld moeten worden met kennis. Op college wil ik vooral met studenten samenwerken rond taalkundige onderwerpen. Ik wil dat studenten ook aangeven wat zij interessant vinden. Op die manier is er een goede interactie en leren studenten volgens mij veel meer dan wanneer ze een hoorcollege volgen waar ze alleen moeten luisteren en noteren of wanneer de docent alles beslist en ze hun eigen interesses niet kwijt kunnen in het college. Ik verwacht van onze studenten dat ze inhoudelijk geïnteresseerd zijn, moet alles dan strenger en strakker voor Scandinavistiek? Wie geïnteresseerd is heeft geen strenge maatregelen nodig. Wat je je wel kan afvragen is of de combinatie taal- en letterkunde zo geslaagd is. Als het aan mij ligt had die combinatie niet gehoeven. Sommige studenten zijn wel geïnteresseerd in letterkunde en niet in taalkunde, of andersom. Het ware misschien beter geweest studenten te laten kiezen tussen letterkunde en taalkunde.

Hoe zit het met de rendementen bij Scandinavistiek?

Na 4 jaar is ongeveer 5% van onze studenten met z'n studie klaar. *(Dit betreft de doctoraalopleiding, er zijn nog geen cijfers bekend van de Bachelor of Master, pc)* Na 5 jaar is dat al 25%, daarna stijgt het rendement tot 30–40%. Maar dat weet ik niet zeker.

Ben je zelf voor meer rendementsverhogende maatregelen?

Ik ben wel voor de afschaffing van de tweede herkansing. Het kost altijd veel tijd om goede tentamens op te stellen, zeker als je zoals ik altijd nieuw materiaal gebruikt. Voor studenten is het ook beter om te studeren op het moment dat het moet. Nu stellen studenten tentamens soms uit of studeren ze niet en denken ze 'ik doe het over enkele maanden toch opnieuw'. Dat soort vluchtgedrag, daar moeten we vanaf. Misschien moeten we ook meer mondeling tentamens afnemen.

Je bent dus tegen aanwezigheidsplicht maar voor het afschaffen van de tweede herkansing?

Inderdaad. Ik ben voor een klein beetje verschooning. Een student is volwassen, hij of zij moet voldoende tijd besteden aan zijn studie. Vergelijk het met sporters, zij weten ook dat ze moeten trainen. Dat is net zoiets als studeren. Ik vind het raar als studenten dat niet doen. Ik vind het ook normaal dat je in 3 jaar je Bachelor haalt, in principe moet het voor iedereen mogelijk zijn. We willen de opleiding immers zo goed mogelijk maken. Ik heb de indruk dat studenten 'studeren' soms zien als bijbaantje, terwijl studeren eigenlijk hun hoofdbezigheid behoort te zijn. In het HBO en bij andere onderwijstypes is het volstrekt normaal dat je een gewenst studietempo aanhoudt. Ik vraag me af waarom dat bij ons niet zo is. Of misschien is het te idealistisch van mij om te verwachten dat studenten een innerlijke dwang hebben om te studeren.

Eerder zei je voor een andere indeling van de talenopleidingen te zijn. Moet Scandinavistiek dan afgeschaft te worden?

Ik denk dan aan twee richtingen: taalkunde en letterkunde. Daarbinnen kunnen we dan varianten met één of meerdere talen aanbieden. Studenten zouden meer vrijheid moeten hebben om hun eigen pakket samen te stellen. Een student die in taalkunde is geïnteresseerd zou ook vakken in wat nu nog andere faculteiten zijn kunnen volgen. Zo geven ze bijvoorbeeld bij Sociologie college over taal en maatschappij, over microsociologie (interactie in kleine groepen), bij Psychologie over psycholinguïstiek enz. ... dat sluit allemaal goed aan bij taalkunde. Het is dan wel van belang dat ons talenaanbod ruim blijft en dat er zelfs nieuwe talen worden aangeboden. Studenten kunnen dan zelf een vakkenpakket samenstellen en dat kan studievertraging voorkomen. In Zweden hebben ze al een soortgelijk model, daar is het rendement ook hoger. Dit model is ook goedkoper dan wat de faculteit nu doet.

Dat zou wel de zoveelste herinrichting van ons onderwijs zijn, en we zijn nog maar net bij de Ba/Ma! De invoering van de Ba/Ma had aangegrepen moeten worden voor een debat over onze onderwijsvisie en een revisie van onze studietrajecten en onderwijsprogramma's. Nu is het meer een knip na 3 jaar in plaats van na 4 jaar.

Staatssecretaris Nijs is momenteel on tour langs alle universiteiten, zij beweert een duidelijke onderwijsvisie te hebben.

Ik vind, zoals Nijs, dat studenten best geld kunnen lenen om in zichzelf te investeren. Ik ben ervoor dat de studenten voltijds studeren en geen baantjes naast hun studie hebben. Dat veronderstelt wel dat het volgen van een opleiding maatschappelijk 'rendeert', dwz dat de student merkt dat de studie zijn waarde op de arbeidsmarkt verhoogt. Waarom zou je wel lenen voor je huis en niet voor je studie? Maar misschien is het toch geen goede zaak voor onze eigen studenten die niet zo snel aan een beroep raken. Onze opleiding verhoogt de kansen op de arbeidsmarkt niet. De toegevoegde waarde – in economische zin – is gering, zo niet gelijk aan nul. Daar moet verandering in komen: de studies moeten weer maatschappelijk relevant(er) worden en onze alumni moeten duidelijker op de markt gezet worden die nu voornamelijk door afgestudeerde economen en juristen beheerst wordt.

Bedankt voor dit gesprek!

Horoskop för sommaren

Nicolette van Neer

Spågumman tyder dina stjärnor för sommaren:

Väduren

21/3-20/4

Du har bråttom i nästan allt. Du känner ta semester!

dig stressad och du arbetar för mycket. Ta det lilla lugnt eller

Oxen

21/4-21/5

Det händer inte särskilt mycket. Tar du egna initiativ blir det ganska romantiskt eller Gör du det inte, har du tråkigt.

spännande.

Tvillingarna

22/5-21/6

Det blir ganska och effekten blir

rörig och det beror på att du är full av idéer. Du försöker muntra upp någon oväntad.

Kräftan

22/6-22/7

Ta det lugnt med knivar! Du ägnar dig åt studier eller korsord. Du kommer annat land.

att flytta till ett

Lejonet

23/7-23/8

Du är mycket irriterad och någon tröttar dig. Använd din energi till något helt annat. (t.ex. tågbyten). Undvik jobbiga kunder!

Jungfrun

24/8-23/9

Du har gott om vad som är fel.

energi och den vill du använda till att avsluta ett arbete. Med förnuftet inser du Du behöver inte be om förlåtelse.

Vågen

24/9-23/10

Du är kreativ och impulsiv. Nya idéer dyker upp. En ny hårfärg? Kanske du kommer att flytta långt härifrån? Drick inte för mycket vin!

Skorpionen

24/10-22/11

Det händer lite

som intresserar dig. Du får gott om tid att tänka på saker i lugn och ro.

Skytten

23/11-21/12

Du är trött och du bör vara lite rädd om dig. Det kan löna sig att smörja med handkräm. Se upp för barnsliga pojker om du är född i

förtära vitaminer eller december.

Stenbocken

22/12-20/1

Roligt, lite risk för på jobbet.

sjösjuka. Se upp för barn i hissar, de tar alltid för mycket tid. Du når oanade höjder

Vattumannen

21/1-18/2

Du börjar ett nytt job. Se upp för bilar och glömm inte din cykelpump! Var tålig med ett nytt språk.

att lära dig

Fiskarna

19/2-20/3

Du känner mest för nöjen, kanske passer du på dig själv, men andra kommer hela tiden till dig

att träffa en 'rosa' vän. Du behöver tid för med sina språkproblem.

Recensies

Hollandsk udtræk

Anders Bay

om forlaget Borgens hollandske forbindelse

Anmeldelse af:

Jarl Borgen: *Forlæggersnak*, Borgens Forlag 1998, 180 sider. {PRIVATE }

Jarl Borgen har nestorstatus inden for den danske forlæggerbranche. I 1948 oprettede han sit eget forlag, Borgen, og i anledning af forlagets 50 års jubilæum har Jarl Borgen skrevet en række erindringer fra og synspunkter på forlagslivet i bogen med den passende titel: *Forlæggersnak*.

Efter en vanskelig start for forlaget Borgen, således var ikke mindre end hele den første halvdel af de 50 år "et helvede af pengemangel", er forlaget nu vokset til et markant og indflydelsesrigt forlag. Økonomisk set befinder det sig dog ikke i sværvægtsklassen, selvom årsomsætningen i 1997 på 43 millioner kroner lyder af meget. I 1956 var omsætningen på 219.000 kroner og de foregående års omsætninger så minimale at Borgen slet ikke finder dem nævneværdige i oversigten på de sidste sider af *Forlæggersnak*. De 43 millioner svarer til ca. 4% af den samlede omsætning hos de danske forlag.

"et helvede af pengemangel"

Nærværende omtale af *Forlæggersnak* skal imidlertid ikke primært handle om pengene i forlags- og bogverdenen, selvom netop pekuniære forhold ellers er noget som Jarl Borgen gør meget ud af i sin forlagssnak. Udover samspillet med dem der er ophavsmænd til hele forlagsmøllen, nemlig forfatterne, dvæler Borgen også ofte ved samspillet med boghandlerne. Causerierne i *Forlæggersnak* er desuden krydret med en stribe underholdende anekdoter fra Jarl Borgens på det tidspunkt 61 år i boghandler- og forlagsbranchen, så alt i alt er man i hyggeligt selskab med gamle Borgens kaminpassiar - selvom bogen efter Borgens eget udsagn er hurtigt nedskrevet mellem andre gøremål en sommer om bord på en båd.

I det følgende vil jeg især opholde mig ved det som Nordoms læsere sikkert i særlig grad vil finde interessant, nemlig det at Jarl Borgen i sin forlagssnak løfter sløret for sin forkærlighed for hollandsk litteratur, og derfor er det nærliggende at referere lidt fra Borgens spredte optegnelser vedrørende hans og forlagets *Dutch connection*. Samtidig afslører denne forkærlighed for det hollandske at det ofte er tilfældigheder der spiller ind, når det gælder hvilke bøger en forlægger vælger at udgive. Borgen siger at en forlægger hader at udgive bøger oversat fra sprog han ikke forstår, for så er forlæggeren nemlig afhængig af konsulents dom, og forlæggeren frygter derfor at deres motiver og uvidenhed på det forlagsprofessionelle område kan medføre katastrofeudvælgelser. Netop denne frustration førte til at Jarl Borgen, udover de fire sprog fra det nysproglige gymnasium, har tilegnet sig et kendskab til italiensk og hollandsk. Han indrømmer ganske vist at det ikke har haft den store betydning for forlagets udgivelser fra de to sprog, men lidt har det da nyttet, siger han, især fra hollandsk. Historien om hvordan Borgen blev interesseret i hollandsk skal jeg ikke her snyde læseren for: I 1962 udgav Borgen romanen *Bob og Dahpnes Kærlighed* af hollænderen Han B. Aalberse. Borgen modtog originaludgaven sammen med en engelsk oversættelse af de første 60 sider. Da han havde læst dem var han blevet så nysgerrig, at han forsøgte at læse resten videre i den hollandske originalbog. Det hjalp også at han netop havde købt restoplaget af en hollandsk parlør hvori han desuden kunne læse om elementære hollandske grammatik- og lydregler. Men hvad var det der gjorde bogen så interessant? Jo, det var bogens åbenhjertige erotik. Den slags var i øvrigt dengang så stærk kost for dagspressen at det var uhørt samtalestof, så for at skabe omtale af bogen istandsatte Borgen en rundbordssamtale på Radio Mercur som befandt sig på et skib ude i Øresund i internationalt farvand (jeg tilføjer: hvorfra skibet primært sendte for at omgå datidens reklameforbud, nøjagtig ligesom den hollandske radiostation Veronica

begyndte med at sende fra en beliggenhed ude i Nordsøen). I rundbordssamtalen deltog bl.a. Poul Henningsen og Tove Ditlevsen som medvirkede til at det blev en udsendelse der som Borgen formulerer det "gav pote", for bogen blev en af årets store salgssucceser. Ud over det hollandske indslag siger historien noget centralt om de faktorer i udgivelsesprocessen som bestemmer om en bog overhovedet bliver antaget, og som har indflydelse på dens videre levetid. At Aalberses bog overhovedet blev udvalgt, var tilsyneladende i hvert fald delvist påvirket af at forlæggeren tilfældigvis kunne (og i dette specielle tilfælde altså også samtidig lærte sig) hollandsk, men den efterfølgende PR via Radio Mercur og med de prominente gæster var naturligvis uhyre veltilrettelagt.

"den danske bogbranche skal først overvinde jalousi og kortsigtethed"

Jo, forlag var og er afhængige af pressen, og det er næsten uhyggeligt hvor stor magt pressen har ifølge Borgen: "utallige gode bøger er døde samtidig med fødslen, fordi de ikke har nydt pressens bevågenhed. Få bøger slår an uden at pressen har andel deri". Borgen erkender direkte at "respekten for pressen er stor", men også at man ikke kan stille meget op, for "man kan være trist og bitter over pressens modtagelse af enkelte titler, men protesterer aldrig. Det ville være fatalt, for som den feudale godsejer tog sig retten til pigernes første nat, tager journalisten sig altid retten til det sidste ord". Det er forstemmende læsning, og et andet sted indrømmer Borgen at forlagsfaget er "så afhængigt af ydre faktorer som anmeldelser og anden modtagelse i offentligheden". På den anden side er positiv omtale naturligvis et gode for som Borgen også noterer: "en boghandlers personlige begejstring eller hans ellers hendes henvisning til anmelderes ros og varme vil fortsat være afgørende for kontakten med kunderne og for den inspiration der fører til bogsalg."

Forlægger Borgen fortæller endvidere at alle bogfolk drømmer om bare én gang om året at få tv-dækning, selvom tv er overfladisk og kun giver plads til overskrifter. Men nu er det hele lige meget, siger han, for alle danske kanaler har opgivet ævred m.h.t. til at lave bogprogrammer. Interessant at der netop i dette forår er to nye hollandske bogprogrammer på vej i hollandsk tv...

Efter de mange år i branchen har gamle Borgen nogle konkrete bud på forbedringer, et af dem er at bogbranchen burde blive enig med sig selv om at indføre boggekort, og Borgen henviser her til Holland og England hvor gavekortet har stor succes og har tilført boghandlerne en "kæmpe ekstraomsætning". Men den danske bogbranche skal først overvinde "jalousi og kortsigtethed" før systemet kan komme i gang, siger Borgen, der selv endnu ikke lader til at have opgivet ævred, det er branchen "alt for dramatisk og uberegneligt" til.

Borgen fortæller at de afgørende og mest spændende øjeblikke i et bogforløb er dagene omkring udgivelsesprocessen. Har man timet optimalt, bliver der interviews med forfatteren, fortæller han. Det blev der også i tilfældet *Blå mandage* af Arnon Grunberg, idet jeg med det samme skal oplyse, at denne historie har jeg ikke fra *Forlæggerensnak*, men fra en klumme i NRC Handelsblad skrevet af Grunberg selv, som under titlen *Deense haring* med en god portion ironi fortæller om en ikke alt for vellykket interviewsession på Borgens Forlag i forbindelse med lanceringen af oversættelsen af *Blauwe maandagen*. Forlagets intentioner var gode nok forstår man af Grunbergs kombinerede rejse- og forlagsberetning, men kun en enkelt journalist dukkede op på forlaget, og han havde endda kun nået at læse de første 20 sider af Grunbergs bog. Grunberg fortæller endvidere: "Die avond dineerde ik met de oprichter van de uitgeverij B. Hij vertelde dat ze kort geleden het Canadese talent C. op bezoek hadden gehad die first class was aan komen vliegen, drie dagen een jetlag had gehad en toen weer terug was gevlogen. 'Voor de prijs van zijn ticket hadden we een boek kunnen laten maken', zei B. Ik viel mee, met mijn jeugdticket." Dén historie nævner B. som sagt ikke i sine causerier, men han har naturligvis også måttet foretage et udvalg fra et langt forlagsliv. At Borgen også selv bruger anonymiserende (for)bogstaver fremgår af følgende lille historie, igen med hollandsk islæt, som Borgen lader falde i et afsnit om forfatteres (selv)promovering: "Har du nogensinde truffet X?" spurgte en hollandsk forlægger mig, da vi talte om store oversættelsesværdige hollandske forfattere. 'Nej.' 'Det kan du være glad for - han kan kun snakke om én ting: Sig selv.'"

Markedsføring er bestemt ikke noget Borgen er blind for, tværtimod, og som det bl.a. fremgår af den tidligere omtalte gavekortsproblematik er han meget opmærksom på hvordan interessen for bogen kan skærpes. Derfor kunne Borgen, i lighed med blomsterbranchens slagkraftige motto *sig det med blomster*, godt tænke sig et tilsvarende bonmot for bogbranchen. Det skulle være et bonmot som kunne promovere bogen som gaveobjekt, og derfor har han skruet følgende slogan sammen som han dog i samme åndedrag afviser, fordi det ikke er pænt at rakke andre varer ned. Jeg har gengivet mottoet til sidst.

Til alle der gerne vil lade sig oplyse og underholde af både fakta og anekdotisk insidersnak fra bag forlagsverdenens mure, anbefaler jeg hermed *Forlæggersnak*. Bo(r)gen har ordet:

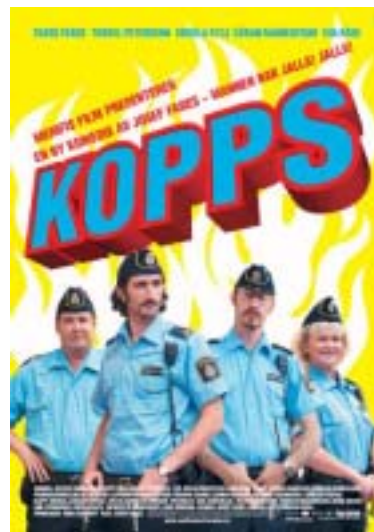
*Blomster visner
Chokolade feder
Sig det med ord.*

PS: *Forlæggersnak* blev anmeldt af følgende aviser: Jyllandsposten, Politiken, Kristeligt Dagblad samt to fagtidsskrifter. Den 24. marts 2004 var der i anledning af Jarl Borgens 85 års fødselsdag et interview med ham i dagbladet Information.

Don't fock with Benny's the Kopps

Martijn de Graaf en Lars Zwemmer

Titel	Kopps
Land	Sverige
År	2003
Genre	Komedie
Längd	90 min
Regissör	Josef Fares

Efter den stora succén 'Jalla! Jalla!' kommer Josef Fares tillbaka med 'Kopps'! Högsboträsk är en småstad i Sverige och är okänd med kriminalitet, men har ju en polisstation. Därför att stationen inte är lönande måste den läggas ner. Polismännen vill inte förlora jobbet alltså begår dem brott. Denna situation är jättekonstig och ger stora problem. Hur skulle våra snutsen hinner med det....

Vi tycker att filmen är uppsluppen därför att nutida händelser blir manipulerade och så skapas en osannolik historia. Genom bra timing och fantastiskt uppbyggna spänning ryckas publiken med i sagan. Man överraskas av jättekonstiga scener och sitter och skratter hela tiden.

Före stormen

Nicolette van Neer

'I fruktan och kärlek är allt tillåtet'

Titel	Före Stormen
Land	Sverige
År	2000
Genre	Drama
Längd	106 min
Regissör	Reza Parsa

Om filmen

Leo går i skolan, men han mobbas av en äldre elev, Danne. Danne retar Leo till vansinne. Leo är kär i Sara. Saras far, Ali, ser hur Leo retas och säger att han borde försvara sig. Han säger: 'När man är kär, måste man bevisa det.'

Ali är muslim men hans familj är svensk. Han har ett förflutet i sitt arabiska hemland, men hans familj vet ingenting om det. Nu blir han tvungen att göra ett mordförsök i Sverige.

Både Ali och Leo märker att det är omöjligt att vara på flykt undan konsekvenserna av deras gärningar.....

Min mening

Filmen är dramatisk men realistisk. När jag såg den undrade jag hela tiden vad jag skulle ha gjort om jag skulle vara i deras ställe.

Det fanns inte så många filmföreställningar och jag var så glad över att jag såg den här filmen. Den var gripande från början till slut.

Om regissören

Reza Parsa kommer från Iran och flyttade till Sverige år 1980. Han regisserade flera kortfilmer och vann många internationella priser. Ingmar Bergman hyser stor beundran för honom och han vann Ingmar Bergmanpriset med sin kortfilm 'Meeting Evil'.

Selv mord for begyndere

Martijn de Graaf en Lars Zwemmer

Titel	Wilbur wants to kill himself
Land	Danmark, Sverige, Storbritannien, Frankrig
År	2002
Genre	Komedie/drama
Længde	111 min
Instruktør	Lone Scherfig

For to år siden blev den danske instruktør Lone Scherfig kendt med sin dogme-film *Italiensk for begyndere*. Det var en fin kærlighedsfilm om nogle folk i en lille by der fulgte et italiensk kursus. Denne film var en ret stor succes. Men nu kommer hun med en ny film, der er mere seriøs. Men ikke mindre god, synes vi.

Wilbur wants to kill himself handler om to brødre. En af dem, Harbour, har arvet deres fars boghandel i Glasgow, den anden, Wilbur, vil begå selvmord. Det prøver han også, øjeblikkeligt når filmen begynder. Men han bliver reddet af sin bror, det er meget bekymret for ham.

Harbour spørger så for at komme til at bo hos ham oven for boghandlen. Og han synes at Wilbur skal gå i terapi...igen. Det gør han også, men adgangen til behandlingen bliver nægtet ham, fordi han ikke opfører sig sympatisk over for de andre sindssyge. På det samme tidspunkt møder Wilburs bror, Harbour, en pige, Alice, og han gifter sig med hende. Wilbur prøver at begå selvmord et par gange mere, men heldigvis redder Alice ham den sidste gang. Derefter går det bedre og bedre med Wilbur, men han har brug for en kæreste. Og han finder også en...Alice..... og det sker på det samme tidspunkt, at Harbour bliver meget syg.

Vi synes at *Wilbur wants to kill himself* er en god film. I filmen bliver alvorlige situationer, som fx Wilburs selvmordsforsøg og Harbours sygdom, afvekslet med komiske, fx når Harbour fjerner alle mulige ting Wilbur kan bruge for at begå selvmord med. På den måde er *Wilbur wants to kill himself* ikke bare en dramatisk film om to brødre, der kun har hinanden (begge deres forældre er døde). Man kan måske forudsige filmens slutning, fordi den ulykkelige mand finder lykken og den mere lykkelige mand dør, men det betyder ikke at filmen bliver en stor kliché. Derfor er *Wilbur wants to kill himself* en underholdende film.

Med tak til Anders Bay.

Internettspalte

Ernie Ramaker

Om vevstandardar og nettlesarar

HTML

Den mest kjende delen av internett er utan tvil verdsveven (*world wide web, www*). Stort sett er verdsveven oppbygd av vevsider som kan lesast med ein nettlesar (*browser*). Desse vevsidene er skrivne på eit særskilt språk som heiter *HTML* (*Hyper Text Markup Language*). Med HTML kan ein fortelja nettlesaren til brukaren korleis vevsida skal sjå ut.

Nettlesaren omset so html-fila til ei meir visuell framstilling, sjølve vevsida. Den underliggjande HTML-fila til ei vevside vert i nettlesarsamanheng kalla for *kjeldekoden* eller berre *kjelde*. I nettlesaren Microsoft Internet Explorer kan du sjå på kjeldekoden ved å høgreklikka på ei side og velja *Bron weergeven* (i den nederlandskspråklege versjonen då).

CSS

No vil eg gjera det litt vanskelegare. Attåt HTML, som eigentleg er eit *strukturspråk*, finst det eit vevsidespråk til, *CSS* (*Cascading Style Sheets*), som er meir av eit *formgjevingspråk*. Det vil seia at ein i HTML-fila oppgjev strukturen i vevsida, og i CSS-fila den noggranne utsjånaden til sida. Dersom me tek Nordomsida som døme, vil me sjå at kjeldekoden til framsida inneheld (attåt ei mengd med uskjønelege kodar som me ikkje skal bry oss om no) sjølve teksten som du ser når du opnar sida i ein nettlesar. Men det står ikkje nokon stad i HTML-fila at t.d. dei tre spaltene skal ha blå bakgrunnsfarge og svarte bokstavar. Det står nemleg i CSS-fila. Spaltene, og dei andre elementa på sida, får namn i HTML-fila, og i CSS-fila vert dei namna kopla til ytre eigenskapar. Når hovudspalta t.d. heiter *hovud*, står det i CSS-fila at det elementet som heiter *hovud* skal ha lyseblå bakgrunnsfarge, at bokstavane skal vera svarte og ha ein viss storleik og nokre andre ting. Den store fordelene med å skilja innhald og utsjånad på denne måten er at det vert veldig lett å endra utsjånaden. Alle HTML-sidene i Nordomsida (altså framsida, aktivitetar, nyhende, lenkjer osv.) brukar ei og same CSS-fil. So når eg vil at alle spaltene i alle undersidene til Nordomsida skal vera grøne i staden for blåe, treng eg berre å endra éi line i CSS-fila. Om det hadde stått i HTML-fila at spaltene skal vera blåe, hadde eg vore nøydd til å gjera endringar i alle særskilde HTML-filene.

“Vevstandardane er noko for
livsfjerne idealistar som meg.”

HTML og CSS i praksis

Dette var teorien. I røynda er det diverre ikkje so lett. HTML har, nett som menneskelege språk, mange ulike dialektar. Og so er det eit hovudskilje mellom to typar HTML: den som inneheld formgjeving, og den som ikkje gjer det, men i staden brukar CSS. CSS er ein etter måten ny standard som langt ifrå alle som lagar vevsider har lært seg å bruka. Dessutan har dei forskjellige nettlesarane forskjellige måtar å tolka HTML og CSS på. Alt dette gjer det utruleg vanskeleg å laga ei vevside som ser nokolunde lik ut for alle som gjestar henne. For å skapa litt orden vart *W3C* (*World Wide Web Consortium*) oppretta. W3C er ein organisasjon som skal utarbeida standardar for korleis HTML og CSS skal sjå ut, og som nettlesarprodusentane då kan fylgja. Når ein lagar ei vevside etter W3C-reglane, er det so meininga at ho skal sjå lik ut i alle nettlesarane som òg fylgjer desse reglane. Dette systemet verkar nokso dårleg i røynda av to grunnar. For det fyrste vert dei fleste vevsidene ikkje laga etter W3C-reglane, anten av di den vedkomande webmasteren ikkje kjenner til dei, eller av di han brukar eit program til å laga vevsider som – medvite eller ikkje – ikkje fylgjer standardane. For det andre er det nokre nettlesarar som heller ikkje er so nøye med å fylgja standardane, noko som på sin side fører til at vevsideutviklarar heller rettar seg etter korleis ei side ser ut i ein eller to av dei mest bruka nettlesarane, framfor å retta seg etter standardane. Det er serleg nesten-monopolisten Microsoft som er notorisk dårleg til å føya seg etter reglane – og det er dei jo heller ikkje nøydd til, for dei andre føyer seg nok etter kva Microsoft måtte finna på av private standardar. Det er det som er fordelene med å vera nesten-monopolist ...

Nettlesarar

Det finst ein del ulike nettlesarar på marknaden. Den langt største er *Microsoft Internet Explorer* (MSIE). MSIE er ikkje størst av di han er best, men av di han kjem gratis med operativsystemet Windows. Microsoft vann nittiårs nettlesarkrig mot Netscape, og rår no grunnen med ein marknadsdel på om lag 90-95 prosent. Dette gjer som sagt at MSIE ikkje treng fylgja W3C-standardane, sjølv om han har vorte litt betre til det i seinare versjonar. MSIE er ein nokso 'basic' nettlesar som ikkje er so brukarvenleg samanlikna med andre nettlesarar.

Nettlesaren *Netscape Navigator* er gravlagd, og arvtakaren heiter *Mozilla*. Mozilla er ein nettlesar med sokalla open kjeldekode (*open source*). Det vil seia at programkoden er fritt tilgjengeleg og alle som vil og er i stand til det kan koma med utbetringar. Dette gjer Mozilla (og Mozilla-baserte nettlesarar som *Firefox* og *K-Meleon*) til eit stabilt og brukande program. Dessutan er eit viktig utgangspunkt for Mozilla å fylgja W3C-standardane noggrant.

Norskeigde *Opera* er ein tredje spelar på nettlesarmarknaden. Opera er størst på nettlesarar til mobiltelefonar, men dei lagar òg ein vanleg nettlesar, som er eit kjapt og kraftig alternativ til MSIE. Han er veldig fleksibel og brukarvenleg, med mange småe knep og triks som gjer livet lettare for brukaren. Òg Opera fylgjer vevstandardane til punkt og prikke.

Framtida

So lenge Microsoft Internet Explorer har sopass stor marknadsdel som det har no, ser eg ikkje noka stor framtid for vevstandardane som W3C har utarbeidd. Når ein lagar ei vevside, er det viktigast at ho ser godt ut i MSIE – tilmed eg har gjort tilpassingar i utkastet til Nordomsida berre for skuld MSIE sine luner. Vevstandardane er noko for livsfjerne idealistar som meg. På den andre sida legg eg merke til at det kjem fleire og fleire livsfjerne idealistar som meg (eg nemner ei viktig side som heimesida til dei amerikanske Demokratane som no er heilt *standards compliant*, som det heiter), og at MSIE har teke nokre skritt på veg til standardane.

Det som er sers viktig er at fleire byrjar bruka alternative nettlesarar som Mozilla og Opera. På den måten vil dei som lagar vevsider skjøna at dei ikkje lenger kan laga sidene sine berre for MSIE, men at dei er nøydde til å ta i bruk W3C-standardane. Då vil verdsveven verta meir tilgjengeleg, og det er en God Ting.

URLs:

Nordomsida: <http://www.nordom.nl/>

W3C: <http://w3.org/>

MSIE: <http://www.microsoft.com/ie/>

Mozilla: <http://www.mozilla.org/>

Opera: <http://www.opera.com/>

Det er dansk, det er dejligt

Stefan Theunissen

Annelies van Hees: het afscheidsinterview

Per oktober gaat Annelies van Hees, docent taalverwerving Deens en Deense letterkunde met de VUT, nadat ze zesendertig jaar als docent heeft gewerkt. In dit interview vraag ik haar hoe zij terugkijkt op haar werk bij de universiteit van Amsterdam.

Waarom ben je Scandinavische taal- en letterkunde gaan studeren?

“Ja, dat vragen studenten mij wel vaker. Ik wilde een taal studeren en in 1961 had ik me voor Frans aan de universiteit van Amsterdam ingeschreven. Dat jaar waren er maar liefst 250 aanmeldingen voor Frans. Ongekend veel dus. Ik wist al dat ik een taal wilde doen, het werd daarom Scandinavisch.”

“wij, de studenten dus,
waren heel braaf”

Waarom werd het Deens, en geen Zweeds of Noors?

“Deens paste beter bij me. Ik ben achteraf wel blij dat ik Deens heb gekozen, en geen Noors of Zweeds. Deens vond ik beter bij mij passen, omdat ik de tong-r niet kan uitspreken. Natuurlijk had ik het ook wel met een huig-r kunnen leren, maar ik vind dat als je een taal leert, je het ook helemaal goed moet uitspreken en Zweeds met een huig-r vind ik geen goed Zweeds, ook al kregen wij later uit een professor uit Småland, die met een huig-r sprak.

Maar ook het onderkoelde en het ironische karakter van de Deens taal sprak me aan. Bovendien was ik als tiener al een groot liefhebber van Hans Christian Andersen, dat was begonnen toen ik op de mulo van een kunstnares een voordracht van een sprookje van hem had gehoord.

Toen ik Deens ging studeren kende ik al een beetje Deens. Ik had namelijk al wat bijles gehad van een Deense. En ik had in die tijd een Deense correspondentievriendin. Toen ik haar ging bezoeken, probeerde ik ook voor het eerst Deens te spreken. Het eerste zinnetje dat ik in het Deense zei, ging al meteen fout. Ik zei tegen de ouders van mijn vriendin: Jeg har købt en gave på Dem. Daar hebben ze de hele vakantie nog om gelachen. Tja, de voorzetsels in het Deens zijn ook niet zo gemakkelijk. Net tijdens het college vóór dit interview heb ik het er nog met de studenten over gehad.”

Kom je uit een echte talenfamilie?

“Niet echt, maar mijn moeder praatte altijd enorm veel. Ik heb later ergens in een onderzoek gelezen dat kinderen die een moeder hebben die erg veel praat, later verbaal begaafd worden. Misschien dat dat invloed op mij heeft gehad.”

Hoe zag de studie er in de jaren zestig uit?

“Ik was de enige in het land die Deens studeerde. Er waren nog twee andere meisjes, maar die hielden op een gegeven moment ermee op. In totaal waren er zes hoofdvakkers, waaronder An Duits. Er was één hoogleraar, mevrouw Boer-Den Hoed, zij was een taalkundige.

We volgden meteen in het eerste jaar Oudnoords, en dan niet alleen de beginnerscursus, maar ook de cursus voor gevorderden tegelijkertijd. Hoofdstukken van de Edda moesten we vertalen en als mevrouw Boer-Den Hoed je de beurt gaf, ging ze ervan uit dat je het antwoord wist, ook al was je eerstejaars. Van tevoren waren we dan een hele middag bezig met vertalen. Iedereen deed dan een gedeelte. De hoogleraar was heel streng, als je je huiswerk niet had gedaan, werd je echt op je vingers getikt, maar wij, de studenten dus, waren heel braaf. Het was heel anders dan nu, veel minder didactisch. Tegenwoordig zou dat zo helemaal niet meer kunnen.

We hadden natuurlijk ook taalverwerving, dat werd in twee delen gegeven. Je had Deens beginners en Deens gevorderden, dat gold ook voor Noors en Zweeds.

Ik ben ook nog een tijdje student-assistent geweest. Dan moest ik grammfoonplaten opzetten, want mevrouw Boer-Den Hoed kon niet met zulke nieuwerwetse dingen overweg.”

Later ben je weer verder gegaan met Frans, klopt dat?

“Ja, ik heb Frans als bijvak gedaan. Ik was ondertussen getrouwd met een romanist en samen hebben we een jaar in Straatsburg gestudeerd. Ondertussen ben ik al dertig jaar van hem gescheiden. Heel lang geleden alweer.”

Heb je ook in Denemarken gestudeerd?

“Ja, na mijn kandidaats heb ik een jaar in Kopenhagen gestudeerd. Daar heb ik heel veel geleerd. Ik wilde veel inhalen, omdat ik nooit echt letterkunde had gehad, alleen een beetje van een IJslander die later ook bij de UvA kwam werken. Mevrouw Boer-Den Hoed was immers een taalkundige.

Ik volgde in Kopenhagen zo veel letterkundevakken dat ik nauwelijks tijd had om alles voor te bereiden. Achteraf was dat misschien niet zo handig. Trouwens, dit is ook meteen een advies voor de studenten: doe liever wat minder tegelijkertijd, zodat je hetgeen waarmee je bezig bent ook echt grondig kunt doen. In Denemarken zat ik in een studentenhuus voor meisjes. Ik woonde daar met alleen maar Denen, dat waren heel sociale Denen.”

Hoe heb je zo goed Deens geleerd? Tegenwoordig hebben we internet, cd-roms en allerlei hulpmiddelen, maar die waren er vroeger niet.

“Ook al hadden wij dat soort hulpmiddelen niet, toch leerde iedereen heel goed Deens, Noors en Zweeds, kijk maar naar Harry Perridon of An Duits. Er waren niet zo veel middelen, maar alles gebruikten we heel intensief. Er was bijvoorbeeld een jongen die Deens had geleerd omdat hij een grammaticaboek Deens op de zolder van zijn opa had gevonden, maar hij sprak daardoor wel alle woorden uit zoals ze geschreven worden. Toch heeft hij later wel vertaalwerk gedaan.

Ik bleef de Deense mevrouw die mij privé-les had gegeven opzoeken. Zij hielp mij met Deens en als tegenprestatie hielp ik haar met haar kind. Dat was natuurlijk ook goed voor mijn Deens. En ik ging elk jaar drie maanden op vakantie in Denemarken.

Ook waren we een kleine, heel hechte groep van zes studenten. Daardoor was iedereen ook heel gemotiveerd. In die tijd hadden we ook een studievereniging. Als je daarvan lid wilde worden, moest je eerst een Oudnoordse spreuk in het IJslands opzeggen. Later hoorden we van die IJslander dat we het helemaal verkeerd uitspraken. Met de studievereniging gingen we bijvoorbeeld naar de Dromedaris in Enkhuizen, of een weekendje naar de Veluwe. De studievereniging was erg braafjes, maar tijdens zo'n weekendje gingen we dan 's nachts stiekem wandelen. Zulke weekendjes waren erg leuk, misschien dat Nordom ook zoiets zou moeten organiseren.”

Waar komt je fascinatie voor Andersen vandaan?

“Zoals gezegd, toen ik veertien was en op de mulo zat hoorde ik voor het eerst een voordracht over Andersen. Daar was ik zo van onder de indruk dat ik meteen een boek met sprookjes van hem en een biografie over hem kocht. Dat was zo'n Prisma-uitgave in twee delen van fl. 1,25, waarvoor ik eerst een tijd moest sparen.

De eerste keer dat het college over Andersen ging, dat kan ik me nog heel goed herinneren, ging het over *Lille Klaus og store Klaus*. Ik was helemaal onder de indruk van zijn taal, ik vond het veel mooier dan de vertalingen die ik kende. De taal van Andersen, maar ook zijn leven vind ik heel interessant, heel curieus. Andersen was een raadselachtig mens. Dat merk je ook als je zijn sprookjes leest. Zijn sprookjes zijn geen gewone sprookjes. De prins kreeg de prinses niet, als je begrijpt wat ik bedoel. En Andersen kreeg de prinses ook niet.

Hij was heel ambivalent. Andersen zegt ook ergens dat het zijn eigen schuld was, omdat hij altijd om de hand van een meisje vroeg als hij al zeker wist dat het te laat was. Volgens hem vroeg hij er zelf om om afgewezen te worden. Soms schreef hij bijvoorbeeld een sprookje, maar dan vergat hij halverwege dat hij een sprookje aan het schrijven was. Wat dat betreft zit er ook best wat troep tussen zijn oeuvre.”

Lijkt het leven van Andersen op je eigen leven?

“Goeie vraag. Dat weet ik eigenlijk niet. Veel onderzoek begint omdat iemand heel veel begrip heeft voor een bepaalde auteur. Of omgekeerd. Bij Andersen was dat alle twee het geval. Ik ben op een gegeven moment Karen Blixens oeuvre gaan onderzoeken, omdat ik haar niet begreep. Dit is trouwens ook een tip voor studenten: als je iets niet begrijpt en met brandende vragen zit, dan is dat een uitstekende aanleiding om ergens aan te beginnen.”

Hoe kijk je tegen Denemarken aan?

“De eerste keer dat ik er was om mijn correspondentievriendin te bezoeken was ik er twee weken. We bezochten allerlei musea. Ik vond het een leuk land. De Denen vond ik heel open en toegankelijk.

Maar ik ben nu niet meer uitsluitend positief. Ik hou wel van het land zelf en zijn literatuur, maar denk wat genuanceerder over Denen. Ik denk dat ik in eerste instantie de openheid en toegankelijkheid van de Denen niet goed had begrepen. Zij zijn eigenlijk alleen maar quasi toegankelijk en geremd. Het is net alsof ze hun agressie collectief remmen. Als je met ze wil discussiëren denken ze dat je ruzie met ze wil maken. Bij Denen is in een discussie vaak de reactie: nu skal vi have en øl, nu skal vi hygge os. Wat me ook steeds meer stoort is hoe nationalistisch ze zijn. Als mijn man en ik in Denemarken waren, maakten we altijd het ironische grapje: 'det er dansk, det er dejligt'. Dat was ooit een reclameslogan, maar ook de enige mogelijke houding ten opzichte van Denen.”

Dat geldt toch niet voor alle Denen?

“Nee, absoluut niet! Dat geldt lang niet voor alle Denen, ik heb ook goede Deense vrienden voor wie dat niet geldt. Het is wel een algemene impressie. Je leert je beeld ook nuanceren door de kennis die je hebt van het land.

Ik heb een half jaar les gegeven in Roskilde. In 1993. Ik gaf Deense letterkunde aan Denen. Dat was heel leuk om te doen. Daar had ik ook Deense collega's. Ten opzichte van Nederland was dat een enorme verbetering, want in Nederland voelde ik me niet altijd geaccepteerd. In Nederland voel je je als docent Deens best wel geïsoleerd. Zeker als ik lang niet in Denemarken was geweest, had ik soms een vreemd gevoel: bestaat de taal waarin ik lesgeef eigenlijk wel?

In Denemarken was mijn beroep echt legitiem. Als ik zei: ik ben dansklærer, merkte ik echt dat men respect voor me had. Eindelijk kon ik zijn wie ik echt was.”

Wat heeft Frankrijk dat Denemarken niet heeft? En wat heeft Denemarken dat Frankrijk niet heeft?

“De Fransen koken beter dan de Denen. Het Frans is een mooie taal, en er is veel ruimte in Frankrijk, maar dat laatste geldt ook zeker voor Denemarken. De Franse cultuur en maatschappij zijn heel interessant. Het bourgondische van Frankrijk trekt me aan, net als veel andere Nederlanders. Misschien komt dat door mijn Brabantse achtergrond. Wat Denemarken gelukkig niet heeft is het Franse culturele snobisme. Godzijdank. Fransen kunnen zo gewichtig doen.

Frankrijk is een heerlijk land als afwisseling na Scandinavië. Zo gaat een collega Spaans altijd naar Noorwegen op vakantie. Heerlijk vindt ze dat.”

Waarop ben je afgestudeerd?

”Op Ewalds *Levnet og Meeninger*. En in die tijd moest je twee scripties maken. De tweede ging over kinderverhalen van H.C. Branner. Er zat één taalfout in, maar ik ben wel cum laude afgestudeerd. Het was een hans-sin-fout, maar die stond in een infinitiefconstructie, dus dan mag je zowel hans als sin gebruiken. Ik vond het niet zo erg, maar professor Boer-Den Hoed was erg perfectionistisch. Tegenwoordig zouden we klappen als iemand maar één taalfout had.”

Later ben je gepromoveerd, nietwaar?

”Ja, dat klopt. Ik was vrij laat. Maar vroeger was het niet nodig om te promoveren als je letterkunde gaf. Ik ben pas gepromoveerd toen daar een beleid voor kwam. In 1990 ben ik gepromoveerd op Karen Blixen. Het ging over vrouwentypen in haar werk.”

Wat vond je omgeving ervan dat je promoveerde?

”Mijn broers waren trots. Mijn kinderen steunden mij ook. Tieners zijn volgens mij vaak blij als hun ouders het druk hebben. Twee van de drie zijn dezelfde richting opgegaan als ik. Hun proefschriften zijn bijna klaar. De ene heeft Nederlands gestudeerd en promoveert op het wit in de poëzie, dat is mijn dochter. De ander heeft Turks gestudeerd en promoveert op West-Europese invloed op de handel van de Levant (het Midden-Oosten) in de premoderne tijd. De derde is toneelregisseur, vertaalt en schrijft. Allemaal letterkundigen dus.”

Hoe ben je als docent op de UvA terechtgekomen?

”Toen ik klaar was zat ik wel in een luxepositie. Ik kreeg meteen twee banen aangeboden als docent Deens in Amsterdam en Groningen. Amsterdam was dichterbij dus het werd Amsterdam. Ik was al wel eens ingevallen als kandidaat assistent en dat was leuk om te doen. Ik wist dat dit mijn talent was. Ik heb dus gedaan waar ik goed in was, dus wat wil je nog meer?”

Wat waren de minder leuke kanten van het werk?

”Op de UvA waren er vroeger veel politieke problemen. Ik hield me actief met de politiek bezig. Ik zat in de Universiteitsraad en heb van alles voor de vakbond gedaan. De eerste keer dat de opleiding met opheffing werd bedreigd was in 1972, vanaf toen is er dertig jaar lang op de opleiding bezuinigd. In totaal zijn we drie keer met opheffing bedreigd. Dat was een nare tijd, dat was allemaal slecht voor de motivatie. Het is niet leuk om mee te maken dat er aan het bestaansrecht van je vak gemorrelt wordt.

Verder is de bureaucratie de laatste vijf jaar exorbitant gegroeid. Het is een soort derde macht geworden. Er wordt veel te veel geld en tijd aan de bureaucratie besteed. Tijd is geld, dat houdt in dat dat ten koste gaat van het onderwijs.”

Hoe denk je dat is gekomen?

”De bureaucratie levert een systeem op dat zichzelf voedt. Een stel mensen ontwerpt regels, schema's en systemen die door andere mensen moet worden ingevuld. Als docent ben je steeds bezig om dat allemaal in te vullen, en dat gaat veel te ver. Het zou met de helft minder moeten toekunnen.”

“De bureaucratie levert
een systeem op
dat zichzelf voedt.”

Wat is je drijfkracht geweest?

”Ik hou van mijn vak! Ik heb altijd geprobeerd om het vak los te zien van de politieke problemen en de bureaucratische rompslomp, ook al leek dat soms te overheersen. In het Deens is daar een mooi woord

voor: *helle*. Dat betekent iets als veilige plek. Mijn vakgebied was een helle, die me de rest deed vergeten. Toch heb ik ooit wel gedacht: ik doe het niet meer.

De structuur met daarin de afdelingen enerzijds en de onderwijsinstituten anderzijds vind ik geen goede structuur. De onderwijsinstituten bepalen de invulling, waardoor de docenten weinig inbreng hebben. De onderwijsinstituten gaan uit van gelijkheid tussen alle vakken, wat natuurlijk niet zo is, en zij willen alles zo goedkoop mogelijk doen, maar tegelijkertijd ook een studie aanbieden met een volwaardig academisch niveau. Weet je, ik vind eigenlijk dat de onderwijsinstituten moeten worden afgeschaft.”

Hoe zie je de toekomst van de opleiding en de UvA?

“Ik denk dat de opleiding genoeg veerkracht heeft om overeind te blijven. Als ik kijk naar het verleden, zie ik dat de opleiding drie keer de bedreiging om opgeheven te worden heeft doorstaan. Ik zie dat als een bevestiging van de kracht van de opleiding.

De letterenfaculteit verandert in een rap tempo, gelukkig houden een aantal goede wetenschappers het niveau op peil.

Managers willen altijd vernieuwen. Maar je kunt niet ongestraft elke vier jaar zonder reden vernieuwen. Er gaat dan te veel verloren. Let wel, ik ben niet tegen vernieuwingen, maar wel tegen vernieuwing om de vernieuwing. Vernieuwing moet wel op inhoud gronden.”

Wat waren de leuke kanten van het werk?

“De letterkunde. En de rijkdom van de letterkunde. Het vernieuwt zich en het ontwikkelt zich. De letterkunde is verrassend en je kunt er veel van leren. Grammaticacolleges waren soms wel saai, maar de studenten aan wie ik die colleges gaf nooit. Het is prachtig om in je vak met kunst bezig te zijn. Kunst geeft, laten we zeggen, inhoud en kleur aan het bestaan.”

Wat vind je van taalkunde?

“Ik heb in het begin ook taalkundecolleges gegeven. Taalkunde is ook interessant, omdat taal op zichzelf een interessant fenomeen is, maar toch is de inhoud van taalkunde voor mij minder interessant dan die van letterkunde. Hoewel, als ik naar een taalkundeles ga denk ik: o ja, zo zit dit. De ontwikkeling van taal en taalverandering zijn interessant.

Ik heb altijd gevonden dat er in Denemarken twee soorten Deens zijn: vrouwendeens en mannendeens. Daar zou een onderzoek naar moeten worden gedaan. Dat heeft natuurlijk met de psyche van de mens te maken. Mijn hypothese is dat vrouwendeens zachter is dan mannendeens. Eigenlijk zou ik tijdens taalverwerving ook in mannendeens moeten onderwijzen, maar dat gaat natuurlijk niet.

Dat Deens verandert, is goed te merken. Toen ik in het tweede jaar met professor de Boer werd uitgenodigd bij een dominee, sprak de dominee over een båndoptager, waarbij de g als een soort zachte ch werd uitgesproken. Ik heb zelf ook geleerd om dat zo uit te spreken, maar jullie heb ik dat niet geleerd.

Toen ik in Kopenhagen studeerde kreeg ik les van een professor die Juts sprak. Ook had hij geen stropdas aan, maar een eenvoudige sweater. Ik dacht toen nog: jee, in wat voor land ben ik nu terecht gekomen. In Nederland was zoiets vroeger ondenkbaar, nu niet meer. Daarom heb ik ook mijn Brabantse accent afgeleerd, toen ik naar Amsterdam kwam.”

Wat ga je doen als je eenmaal met de VUT bent?

“Ik ga me nog verder bezig houden met de psychoanalyse en ik en ga meedoen met een club die over het Franse landschap praat.”

Laatste vraag (want ik zie dat je je jas al aan hebt): ga je naar de bruiloft van Mary Donaldson en kroonprins Frederik kijken?

“Nee, want ik ben republikein. Ehm, wanneer is die bruiloft ook alweer?”

Bedankt voor dit interview.

Om *hollandsk* og *nederlandsk* på dansk

Ernie Ramaker

Det ser ud til at *Dansk-Hollandsk Ordbog* og *Hollandsk-Dansk Ordbog*, som vi har måttet vente så længe på, endelig udkommer dette forår. Dette er selvfølgelig en glædelig begivenhed, så meget desto mere fordi *Dansk-Hollandsk Ordbog* er udarbejdet ved vores universitet. Det danske forlag Gyldendals valg af titel på ordbøgerne er dog ikke uomstridt. Da det i 2002 blev varslet at ordbøgerne skulle udkomme, kom der nogle indvendinger fra flamsk hold.

Det hollandske sprog tales som kendt også i den del af Belgien der går under betegnelsen Flandern, og de samlede varianter af hollandsk talesprog (og måske også skriftsprog, men det bliver en helt anden diskussion) der bruges i Flandern hedder gerne flamsk. Flamlænderne selv betegner deres sprog enten som *Nederlands*, eller – oftest i mindre formel sammenhæng – som *Vlaams*. En flamlænder vil aldrig finde på at sige at han taler *Hollands*, fordi han udelukkende forbinder det begreb med sit naboland i nord, Holland. I forbindelse med *Dansk-Hollandsk Ordbog* blev det sagt, blandt andet i en pressemeddelelse fra det kristendemokratiske parti CD&V¹, at betegnelsen *hollandsk* i titelen ikke tager vare på det hollandske sprogs forpligtelser som fælles sprog for Holland og Belgien, fordi det kun refererer til Holland.

Jeg forstår det flamske udspil fordi jeg kender til den betydning ordet *Hollands* har i Flandern. Og havde ordbogens hollandsksproglige titel været *Deens-Hollands Woordenboek*, så havde jeg været helt enig i protesterne. Men en sådan titel vil jeg tro er utænkelig for det hollandske og belgiske marked, og det er da heller ikke det ordbogen hedder. Den hedder *Deens-Nederlands Woordenboek* på hollandsk. Jeg mener at der her er tale om en grundlæggende fejl i CD&Vs og andres tankegang: de overfører det hollandske ords betydning og de associationer det giver dem som flamlændere, til det danske ord. Og det er der ingen grund til at gøre.

“ Holland og hollandsk har været gode danske ord i lang tid. ”

Der er ingen tvivl om at det hollandske ord *Hollands* og det danske ord *hollandsk* er beslægtede. Men det indebærer ikke nødvendigvis at de har samme betydning. Det hollandske ord *Duits* og det engelske ord *Dutch* har også samme oprindelse, men der er ingen i Holland der kræver at englænderne skal holde op med at bruge *Dutch* fordi det betyder »tysk«. Så vidt jeg ved har der heller aldrig været diplomatisk uro mellem Tyskland og Finland fordi det finske ord for Tyskland er *Saksa*, der jo egentlig bare er en del af Tyskland – lige som Holland egentlig bare er en del af Nederlandene. Derfor mener jeg ikke at det er noget problem at danskerne bruger ordet *hollandsk* om det hollandske sprog, som altså inkluderer flamsk. *Hollandsk* har simpelthen ikke ret meget at gøre med *Hollands*.

Det er dog lidt mere indviklet end som så. I Danmark hersker der en udbredt misforståelse om at hollandsk og flamsk er to forskellige sprog. Man kan sammenligne det med at hollændere der ved at jeg taler norsk, ofte forudsætter at jeg derfor også forstår finsk. På samme måde kan danskere blive overrasket over at jeg er i stand til at føre en samtale med en belgier på mit modersmål. Der er altså fare for at en dansker der ser en *Dansk-Hollandsk Ordbog* tror at ordbogen omfatter et sprog der kun tales i Holland. Spørgsmålet må så være, om det er et problem. Det tror jeg ikke det er. Jeg tror ikke at en dansker der er uvidende om sprogsituationen i Holland og Belgien, forbinder ordet *nederlandsk* med noget andet end *hollandsk* – hvis han overhovedet forbinder det med noget. Desuden er det mindre sandsynligt at en potentiel køber af denne ordbog ikke ved at hollandsk og flamsk er ét sprog – han er jo åbenbart interesseret i hollandsk.

Holland og *hollandsk* har været gode danske ord i lang tid. Jeg mener ikke at der er nogen grund til at de skal ophøre med at være det. Det er en smule overdrevet at skulle normere det danske sprog efter følelser som beslægtede ord fremkalder i andre sprogområder.

1. Meddelelsen kan læses i sin helhed på <http://www.politics.be/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=1509>

Læserføljeton: Loftet

Sådan begyndte Jeanne van Tol føljetonen i det forrige nummer:

Det er tomt for folk ute på veien. De få som bor her på øya sitter visst hjemme og koser seg og spiser kvelds. Jøss så mørkt det er da, det ene gatelyset skulle ha blitt reparert for lenge siden, ingen som bryr seg. Jeg setter opp farten. Pussig at jeg ikke lot merke til det før at det var så trykkende, det høres ut som om det tordner av og til, langt borte på fastlandet

Kolonialbutikken ligger alt i mørket. Stengt! Akkurat da jeg glemte melken. Jeg tar i dørhåndtaket, døra er ikke låst. I mørket raver de store hyllene opp, det lukter tre og grønnsåpe. Jeg roper, ingen som svarer. Alt er dødsstille, bortsett fra tordenen, som her inne høres ut som den lyden teatermesteren lager med en jernplate. Underlig så nær den er, det låter om det kommer rett fra loftet. Nysgjerrig tenner jeg et fyrstykke og går opp den knirkende trappen, ved siden av meg holder skyggen tritt med meg på veggen ...

Og her er fortsættelsen skrevet af Lars Zwemmer:

Trappen er gammel og i min følelse er det hvert øjeblik muligt at en af de trin brækker og at jeg falder i et stort mørkt hul. Men det sker kun i dårlige romaner, der købes i boghandlerne på banegårde. Så når jeg bare den første sal uden ulykker. Øverst på trappen findes der en lille trappeafsats og heller ingenting mere end mørke, især fordi tændstikken nu går ud. Der kommer heller intet lys gennem spalterne under de to døre. Derfor leder jeg efter en lyskontakt, men jeg kan ikke finde en. Jeg bander stille, fordi jeg bliver rigtig bange nu, især fordi torden lyder stærkere. Måske fordi jeg kommer tættere ved loftet? Eller findes der slet ingen torden på loftet, men kommer tordenevjet bare tættere ved øen? Jeg ved det ikke og selv om jeg er bange, prøver jeg en af dørene. Den er lukket og der er ingen nøgle i hullet. Jeg tvivler om jeg også skal prøve den anden dør eller om jeg skal gå tilbage, til mit lille hus, for at se fjernsyn eller læse en bog. Men min nysgjerrighed vinder det af min frygt og så prøver jeg også den anden dør. Den er ikke låst og åbner knirkende. Bag døren er en lang gang med fire døre. Gangen er, ligesom resten af huset, mørk, men under en af dørene ser jeg en lille stribe lys og jeg hører jazzmusik, men den er meget stille. Jeg tror at den kommer fra det samme værelse som lyset. Jeg går først til døren med lyset. Den er den første dør på venstre hånd. Jeg banker på. Efter et minut uden svar, gør jeg det igen. Efter et minut til uden svar, prøver jeg at åbne døren. Den er ikke låst og så åbner jeg den forsigtigt. Så snart som jeg har åbnet døren, bliver jeg blændet, på grund af en stor projektør som er lysets kilde. Ved siden af døren er der en stikkontakt og jeg tager stikket ud af kontakten. Øjeblikkeligt derefter bliver det mørkere end mørkt i værelset. Jeg kan slet ikke se noget som helst, men jeg hører stadigvæk musikken. Og torden. Når mine øjne er vant til mørket, kigger jeg rundt i værelset. Der findes tre stole, et gammelt skrivebord og en stor reol. På gulvet ligger der et persisk tæppe, men jeg ser ikke nogle steder noget der ligner en radio, men jeg er nu helt sikker på at musikken kommer fra dette værelse.

Jeg går rundt i værelset. Der findes ingen billeder på væggene og vinduerne er blændet. Jeg går tilbage til gangen for at prøve en anden dør. Men de første to døre jeg prøver at åbne er låste. Før jeg prøver den sidste dør, tvivler jeg igen. Er det ikke bedre hvis jeg går tilbage? Men igen vinder min nysgjerrighed og så åbner jeg den sidste dør, som ikke er låst og bag døren findes der en anden trappe, og lige før jeg vil gå op ad trappen, hører jeg tordenen igen, men nu så stærkt, som jeg aldrig har hørt før...

Hvordan skal dette ende? Nu har du en perfekt anledning til at opdage at du er talenteret som forfatter. Hvis du har et forslag, så kan du sende det til redaktionen og så trykker vi måske din fortsættelse i næste nummer.

Colofon

Postadres:

Studievereniging Nordom
Universiteit van Amsterdam
Spuistraat 134, 6^e etage
1012 VB Amsterdam

Bestuur collegejaar 2003-2004:

Stefan Theunissen (voorzitter – stefan@nordom.nl)
Marieke Hazenberg (voorzitter – marieke@nordom.nl)
Jan de Kater (penningmeester – jan@nordom.nl)
Nicolette van Neer (bestuurslid – nicollette@nordom.nl)
Ernie Ramaker (webredacteur – ernie@nordom.nl)

Nordom on-line:

homepage: www.nordom.nl
e-mail: info@nordom.nl

Aan dit nummer werkten mee:

Anders Bay
Pieter Claeys
Martijn de Graaf
Marieke Hazenberg
Hans Jorritsma
Nicolette van Neer
Ernie Ramaker
Stefan Theunissen
Lars Zwemmer

Volgende uitgave:

Het volgende nummer komt waarschijnlijk in het najaar uit. We zijn blij met alle kopij. Stuur alles wat je kwijt wil naar de redactie, blad@nordom.nl, of desnoods via de gewone post naar het Nordom-adres (zie hierboven) of deponeer je bijdrage in het Nordom-postvakje op de 6^e verdieping in het PC Hoofthuis.